

Силабус курсу “Теоретичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів” 2019-2020 навчального року

Назва курсу	“Теоретичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів”
Адреса викладання курсу	Вул. Петра Дорошенка, 41, Львів, Львівська область, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра фізичної географії
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 10 Природничі науки Спеціальність: 103 Науки про Землю
Викладач курсу	Мельник А.В., д.г.н., професор, завідувач кафедри фізичної географії
Контактна інформація викладачів	anatolij.melnyk@gmail.com
Консультації по курсу відбуваються	В день проведення лекційних занять Адреса: аудиторія 55, вул. Петра Дорошенка, 41, Львів, Львівська область, 79000.
Сторінка курсу	http://geography.lnu.edu.ua/
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб надати аспірантам третього року навчання спеціальності Науки про Землю необхідні знання про комплексну організацію природи земної поверхні. Вона представляє систему ландшафтних комплексів, що функціонують за закони фізики і хімії, різного рангу, які є об'єктами вивчення загального землезнавства, регіональної фізичної географії, ландшафтознавства включаючи геофізику і геохімію ландшафтів. Такі знання необхідні для науково обґрунтовані організації природокористування, вирішення тих чи інших актуальних проблем, які виникають у результаті взаємодії людини і природи. Тому у курсі представлено як огляд теоретичних положень базових комплексних фізико-географічних дисциплін, так і конкретних прикладних напрямків фізичної географії.
Коротка анотація курсу	Дисципліна “Теоретичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів” є вибірковою дисципліною зі спеціальності 103 Науки про Землю для освітньої програми аспірантів, яка викладається в 3-му семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Метою вивчення вибіркової дисципліни “Теоретичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів” є формування необхідних теоретичних знань і практичних навиків, які дозволяють аналізувати сучасні теоретичні, методичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів та проводити дослідження з метою їхнього вирішення. Цілі курсу: аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку фундаментальних комплексних фізико-географічних напрямків, таких як загальне землезнавство, регіональна фізична географія, ландшафтознавство, геофізика ландшафтів та геохімія ландшафтів; ознайомлення з основними напрямками практичного застосування теоретичних і методичних положень комплексної фізичної географії для вирішення актуальних прикладних проблем пов'язаних з

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>природокоритуванням, вирішенням екологічних проблем, моніторингом довкілля та охороною ландшафтів.</p> <p>Базова література:</p> <p>Беручашвили Н.Л. Геофизика ландшафта. – М.: Высшая школа, 1990. – 287 с.</p> <p>Гродзинський М.Д. Ландшафтна екологія: підручник / М.Д. Гродзинський. – К.: Знання, 2014. – 550 с.</p> <p>Гродзинський М.Д., Савицька О.В. Ландшафтознавство. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. – 319 с.</p> <p>Гуцуляк В. М. Геохімія ландшафту: Навч. посібник. – Чернівці: Рута, 2004. – 83 с.</p> <p>Міллер Г.П., Петлін В.М., Мельник А.В. Ландшафтознавство: теорія і практика. – Львів, 2002. – 172 с.</p> <p>Пашенко В.М. Теоретические проблемы ландшафтоведения – К.: Наук. думка, 1993 – 283 с.</p> <p>Шищенко П.Г. Прикладная физическая география. – К.: Наук. думка, 1977. – С. 75–78.</p> <p>Richlig A., Solon J. Ekologija krajobrazu.– Warszawa: Wyd-wo naukowe PWN, 2011.– 464 s.</p> <p>Додаткова література:</p> <p>Арманд Д.Л. Наука о ландшафте. – М., Наука, 1975. – 288 с.</p> <p>Геренчук К.І. Основні проблеми фізичної географії. – К., 1969. – 132 с.</p> <p>Геренчук К.И. Географические аксиомы и ландшафтне постулаты // Ш Всесоюз. Симпозиум по теоретическим вопросам географии. – К.: Наук. думка, 1977. – С. 75–78с.</p> <p>Гуцуляк В. М. Ландшафтна екологія: геохімічний аспект: Навч. посібник. – Чернівці: Рута, 2002. – 272 с.</p> <p>Гуцуляк В. М. Медична географія: Навч. посібник. – Чернівці: Рута, 1997. – 72 с.</p> <p>Мельник А.В. Основи регіонального еколого-ландшафтознавчого аналізу. – Львів: Літопис, 2002. – 229 с.</p> <p>Ландшафтне планування в Україні / Л. Г. Руденко, Є. О. Маруняк, О. Г. Голубцов та ін: під ред. Л. Г. Руденка. - К.: Реферат, 2014. – 144 с.</p> <p>Мельник А.В. Основи регіонального еколого-ландшафтознавчого аналізу. - Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. - 229 с.</p> <p>Мельник А.В. Фізико-географічні парадигми: їх змістовна специфіка і роль у розвитку географічної науки // Наукові записки Тернопільського університету. Серія географічна. Вип. 1. Тернопіль, 2002.- С.48-53.</p> <p>Мельник А.В. Екологічне ландшафтознавство: об'єкт, предмет і завдання // Вісник Львів. ун-ту. Серія географ.-Вип.31. 2004.- С.158-162.</p> <p>Мельник А.В., Шушняк В.М., Савка Г.С. Міждисциплінарні дослідження для ландшафтного планування територій природно-заповідного фонду на приміських землях Львова // Фізична географія і геоморфологія. Київ. Вип. 3 (71), 2013 – С. 218 - 226.</p> <p>Melnyk A., Kostiv L. Uwarunkowania przyrodnicze rozwoju</p>
--	--

	<p>zrównoważonego Podola Centralnego (na przykładzie mikroregionu chmelnickiego), Journal of Health Sciences, Vol. 5, no 5, 2015, pp. 335-341.</p> <p>Мельник А.В. До питання класифікації ландшафтів Українських Карпат і Кримських гір // Проблеми гірського ландшафтознавства. Вип. 2. 2015. С. 3-9.</p> <p>Мельник А. В., Міллер Г.П. Ландшафтний моніторинг. – К.: ІСДО, 1993. – 148 с.</p> <p>Миллер Г.П. Ландшафтные исследования горных и предгорных территорий. – Львов, 1974. – 202 с.</p> <p>Петлін В. М. Концепції сучасного ландшафтознавства. – Львів : ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2006. – 351 с.</p> <p>Преображенский В.С., Александрова Т.Д., Куприянова Т.П. Основы ландшафтного анализа. – Москва: Наука, 1988. – 192 с.</p> <p>Проблеми ландшафтного різноманіття України. Зб. наук. праць. – К., 2000. – 400 с.</p> <p>Солнцев Н.А. Учение о ландшафте. – М.: Изд-во МГУ. – 2001. – 384 с</p> <p>Forman R.T.T. Land Mosaics: the ecology of landscapes and regions. – Cambridge, UK: Cambridge University press, 1995. 632 p.</p> <p>Leser H. Landschaftsekologie: Ansatz, Modelle, Methodik, Anwendung. 3 Aufl. – Stuttgart: Eugen Ulmer, 1991. – 647 s.</p> <p>Naven Z., Liberman A.S. Landscape Ecology: Theore and Application. – New York: Springer-Verlag, 1994. – 30 p.</p> <p>Turner M.G., Gardner R.N., ONiel R.V. Landscape Ekologie in Theory and Practice: Patter and Process. – New York: Springer-Verlag, 2001.– 401 p.</p> <p>Farina A. Principles and Methods in Landscape Ecology: Toward a Science of Landscape. – Springer, 2006. – 412 p.</p>
Тривалість курсу	90 годин.
Обсяг курсу	48 години аудиторних занять. З них: 32 годин лекцій; 16 годин семінарських; 42 години самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	У результаті вивчення дисципліни “Теоретичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів”аспірант повинен: <i>знати:</i> сучасні теоретичні, методичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів, які стосуються просторово-часової організації ландшафтів, методики їх дослідження, раціонального використання і охорони; <i>вміти:</i> аналізувати сучасні теоретичні, методичні та прикладні проблеми фізичної географії, геофізики та геохімії ландшафтів, які стосуються просторово-часової організації ландшафтів, методики їх дослідження, раціонального використання і охорони, та проводити дослідження спрямовані на їхнє вирішення.
Ключові слова	Фізична географія, географічна оболонка, ландшафт, ландшафтний комплекс, геофізика ландшафтів, геохімія ландшафтів, прикладна фізична географія, геоекологія.
Формат курсу	Очний. Передбачає постійний особистий контакт науково-педагогічного працівника і аспіранта. Аспіранти денної форми

	навчання зобов'язані відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом.
Теми	<p>Теми лекцій.</p> <p>Тема 1. Методологічні проблеми фізичної географії. Об'єкт, предмет, завдання і структура фізичної географії. Комплексна фізична географія, ландшафтознавство, ландшафтний аналіз. Теоретичне ландшафтознавство і теорія ландшафтознавства. Системний підхід і фізична географія. Екологічний підхід у фізико-географічних дослідженнях (екологізація фізичної географії і ландшафтознавства).</p> <p>Тема 2. Проблеми загального землезнавства. Сучасне трактування завдань і предмету дослідження загального землезнавства. Загальні закономірності географічної оболонки. Речовина в географічній оболонці. Горизонтальна структура географічної оболонки.</p> <p>Тема 3. Проблеми регіональної фізичної географії. Основні закономірності регіональної диференціації географічної оболонки. Поняття про процеси інтеграції і диференціації. Фактори інтеграції і диференціації. Основні рівні диференціації географічної оболонки. Широтна зональність, її причини і наслідки. Азональність. Фізико-географічне районування.</p> <p>Тема 4. Основні теоретичні проблеми ландшафтознавства. Поняття ландшафту у фізичній географії. Предметне поле ландшафтознавства. Структура ландшафтознавства і його зв'язки з іншими науками. Проблема ландшафтних меж і меж ландшафтів. Проблема систематики ландшафтів. Гуманізація ландшафтознавства.</p> <p>Тема 5. Проблеми методики комплексних фізико-географічних досліджень. Ландшафтне картування. Використання геоінформаційних технологій у ландшафтознавстві. Проблеми використання математичних методів у комплексній фізичній географії. Стаціонарні дослідження.</p> <p>Тема 6. Прикладні проблеми комплексної фізичної географії. Оптимізація ландшафтів. Меліорація ландшафтів. Ландшафтне планування. Оцінка сучасного екологічного стану ландшафтів. Ландшафтне прогнозування. Фізична географія і моніторинг природного середовища.</p> <p>Тема 7. Теоретичні та прикладні проблеми геофізики ландшафтів. Класифікація станів природних територіальних комплексів. Геофізичні явища техногенного походження в ландшафтах.</p> <p>Тема 8. Теоретичні та прикладні проблеми геохімії ландшафтів. Ландшафтно-геохімічний аналіз еколого-географічних проблем, екогеохімія ландшафтів. Ландшафтно-геохімічні аномалії техногенного характеру.</p> <p>Теми семінарів.</p> <p>Тема 1. Ландшафтна екологія, екологічне ландшафтознавство, геоекологія.</p> <p>Тема 2. Вертикальна структура географічної оболонки.</p> <p>Тема 3. Співвідношення зональних і азональних закономірностей диференціації географічної оболонки.</p> <p>Тема 4. Антропогенний фактор і ландшафти.</p>

	<p>Тема 5. Дистанційні методи дослідження ландшафтів.</p> <p>Тема 6. Охорона ландшафтів і збереження ландшафтного різноманіття.</p> <p>Тема 7. Ландшафтний аналіз природних катастрофічних явищ геофізичного характеру</p> <p>Тема 8. Природні ландшафтно-геохімічні аномалії, медичне ландшафтознавство.</p>
Підсумковий контроль, форма	Іспит в кінці другого семестру. Екзаменаційні білети.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань із загального землезнавства, регіональної фізичної географії, ландшафтознавства, геофізики і геохімії ландшафтів, прикладної фізичної географії, геокології, ландшафтної екології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Основними формами навчання є лекційна подача матеріалу і проведення семінарських занять, а також організація самостійної роботи аспірантів. Також широко використовуватиметься форма семінарів-дискусій, які передбачають обмін думками та поглядами учасників щодо даної теми.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання. Для вивчення курсу необхідно володіти такими програмами як Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office Power Point.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Протягом семестру аспірант може набрати 40 балів.</p> <p>Під час іспиту аспірант може набрати ще 60 балів. Для написання екзаменаційних завдань необхідний допуск, а саме наявність не менше 20 балів за поточний семестр. Отримані бали під час іспиту додаються до балів, отриманих на семінарських заняттях.</p>
Питання до іспиту	<p>Об'єкт, предмет, завдання і структура фізичної географії.</p> <p>Комплексна фізична географія, ландшафтознавство, ландшафтний аналіз.</p> <p>Теоретичне ландшафтознавство і теорія ландшафтознавства.</p> <p>Системний підхід і фізична географія.</p> <p>Екологічний підхід у фізико-географічних дослідженнях (екологізація фізичної географії і ландшафтознавства).</p> <p>Ландшафтна екологія.</p> <p>Екологічне ландшафтознавство.</p> <p>Геокологія.</p> <p>Сучасне трактування завдань і предмету дослідження загального землезнавства.</p> <p>Загальні закономірності географічної оболонки.</p> <p>Речовина в географічній оболонці.</p> <p>Вертикальна структура географічної оболонки.</p> <p>Горизонтальна структура географічної оболонки.</p> <p>Основні закономірності регіональної диференціації географічної оболонки.</p> <p>Поняття про процеси інтеграції і диференціації.</p> <p>Фактори інтеграції і диференціації.</p> <p>Основні рівні диференціації географічної оболонки.</p> <p>Широтна зональність, її причини і наслідки.</p> <p>Азональність.</p> <p>Співвідношення зональних і азональних закономірностей диференціації.</p> <p>Фізико-географічне районування.</p> <p>Поняття ландшафту у фізичній географії.</p> <p>Предметне поле ландшафтознавства.</p>

	<p>Структура ландшафтознавства і його зв'язки з іншими науками. Проблема ландшафтних меж і меж ландшафтів. Проблема систематики ландшафтів. Антропогенний фактор і ландшафти. Гуманізація ландшафтознавства. Ландшафтне картування. Дистанційні методи дослідження ландшафтів. Використання геоінформаційних технологій у ландшафтознавстві. Математичні методи у комплексній фізичній географії. Стаціонарні дослідження. Оптимізація ландшафтів. Меліорація ландшафтів. Ландшафтне планування. Оцінка сучасного екологічного стану ландшафтів. Ландшафтне прогнозування. Фізична географія і моніторинг природного середовища. Охорона ландшафтів і збереження ландшафтного різноманіття. Класифікація станів природних територіальних комплексів. Ландшафтний аналіз природних катастроф геофізичного характеру. Геофізичні явища техногенного походження в ландшафтах. Ландшафтно-геохімічний аналіз еколого-географічних проблем. Екогеохімія ландшафтів. Ландшафтно-геохімічні аномалії техногенного характеру. Природні ландшафтно-геохімічні аномалії. Медичне ландшафтознавство.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершенню курсу.</p>